

Posudok oponentky diplomovej práce

BcA. Layla Bartheldi

„Muslimky a muslimové v post-křesťanském Česku“

V Prahe 18.9.2021.

BcA.Layla Bartheldi vo svojej diplomovej práci skúma diskurzívny obraz „muslima“ v ČR a jeho reflexiu resp.naratívne zvýznamňovanie praktikujúcimi moslimami a ich dopad na organizáciu náboženskej komunity, v ktorej sa výskumne pohybovala.

Z práce je zrejmé, že sa autorka pomerne dobre vysporiadala s bariérami v teréne, ktoré nám všetkým priniesla pandemická situácia. Podarilo sa jej skombinovať ako výskum „naživo“, tak aj v online priestore. Tu musím vysoko odmeniť jej osobné úsilie, keďže aj z posudzovaného textu je zrejmé, že sa jej podarilo citlivo vstúpiť do terénu a vybudovať dôveru ľuďmi, ktorí sa v súčasnosti stále nemusia cítiť príliš bezpečne (vzhľadom k skúmanej téme).

Práca nemá klasickú teoretickú časť, ide skôr o akési konceptuálne vymedzenie a uvažovanie nad imagináciami a konštrukciami inakosti. Tu autorka ukazuje veľmi dobrú orientáciu ako v klasických (napr. Fanon, Said), tak i súčasných teoriách (napr. Talal, Spivak, Jensen).

Domnievam sa, že v empirickej časti rieši autorka práce príliš mnoho tém, ktoré len letmo načrtne-popíše, ale už neostáva priestor na ich dôkladnú analýzu a prepojenie s teoreticko-konceptuálnym zázemím práce. Niektoré kapitoly pôsobia potom len ako zaujímavé etnografické anekdoty/skice. Možno k tomu prispieva aj akýsi „žurnalistický“ štýl jazyka, ktorý miestami až moc „odľahčuje“ samotný etnografický žáner diplomovej práce. Za omnoho vydarenejšie považujem ale tie časti práce, ktoré sa venujú skôr politicko-spoločenskému a mediálnej kontextu, v ktorom sa odohrávajú životy ňou skúmaných ľudí, resp. toho, čo ona nazýva „moslimskou komunitou“.

Príkladom môže byť časť, ktorá popisuje význam zahalovania žien, ktorý je médiami a časťou verejnosti vnímaný len ako symbol patriarchálnej opresie. Na pekných dátach popisuje žitú skúsenosť žien s pokrývaním hlavy/tela. Sú tieto skúsenosti ale rovnaké u všetkých druhov zahalovania? Aký význam tu hrá sama materialita zahalovania?

Ako píše sama autorka práce, svojim participantom/kám sa snažila dať „hlas“ a neberať na ich agentnosti. Nemôžem sa ale ubrániť dojmu, že čitateľ/ka ľahko získa predstavu o nich len ako o akýchsi pasívnych obetiach útlaku a symbolického násillia (ktorým sú objektívne vystavení). Aké rezistenčné praktiky (možno menej „viditeľné“ a subtilnejšie ako je napríklad nahlasovania incidentov) vyvíjajú? A akú podporu (a od koho) naopak čerpajú?

Otázky pre autorku práce k obhajobe:

- 1.) Prečo študentka pri svojej analýze „inakosti“ vylúčila intersekciónálnu perspektívu, nedošlo potom k paradoxnej (a nezamýšľanej) homogenizácii participantov v jej výskumnej vzorke?
- 2.) Je pre žitú skúsenosť bezpečnosti členov moslimskej komunity dôležité aj české občianstvo? Zvyšuje sa ich pocit ohrozenia aj ich neistým pobytovým statusom a vylúčením z plného čerpania sociálnych práv? Zvažovala aj túto časť ich „belongingu“ pri analýze žitej skúsenosti s „inakosťou“?
- 3.) Podľa výskumu by sa mohlo zdať, že skúmaná „muslimská“ komunita je súdržná a koherentná. Je tomu skutočne tak? Aký vplyv na sociálnu organizáciu komunity a fungovanie skúmaných členov v týchto prostrediach majú potom príslušnosti k rôznym náboženským frakciám a kde stoja tí, ktorí konvertovali (z textu vypadajú predsa len pomerne marginalizovane)? Pozn. Autorka len na polovici strany 49 argumentuje, že ČR je pre moslimov len sunnitská krajina-a to LEN na základe výpovedí samotných participantov.
- 4.) Mohla by autorka detailnejšie vysvetliť svoju voľbu pre názov diplomovej práce?

Prácu považujem za dobré a hutné mapovacie východisko k hlbšiemu bádaniu v teréne, ktoré ukázalo akým smerom by sa mohlo uberať ďalšie skúmanie v prostredí „moslimskej komunity

v ČR“. Zároveň sa ale domnievam, že po prečítaní práce ostáva pre čitateľov až priveľa nezodpovedaných otázok, ktoré stále „visia vo vzduchu.“

Diplomovú prácu hodnotím známkou veľmi dobre až dobre v závislosti na samotnom priebehu obhajoby.

Dr. Petra Ezzeddine

Katedra sociální a kulturní antropologie

FHS UK, Praha